

נוטל את החלק הכחוש שבו, כדמי מחצית השדה.

אמר לו רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן: והא אנן "משמנין ביניהן" תנן? ומשמע שיד שניהם שוה בשומא ליטול ביפה ובכחוש בשוה⁽⁹⁶⁾?

אמר לו רבי יוחנן: אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא [עד שאכלת מעדנים בבבל, ולא עסקת בתורה, היה לך לתרץ דברינו מסיפא דמשנתנו].

דקתני סיפא, "חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן, ונוטל חציה בדרום".

ואם כדברייך, שנותן לו חצי שדה ממש, אמאי משמנין ביניהן [מדוע עליהם לשום את כל השדה]? והא "חציה בדרום" אמר ליה, והיה עליו לתת לו את החלק שהתנו ביניהם?

אלא ודאי, כונת המשנה בלשון "משמנין ביניהם" אינה כדברייך, אלא לומר שנותן לו דמי מחצית השדה, מהקרקע הכחושה⁽⁹⁷⁾.

והכא נמי [ברישא] כונת המשנה לדמי.

שנינו במשנה: "והוא מקבל עליו מקום הגדר חריץ ובן חריץ". כו':

הגמרא מבארת, לשם מה נזקקו לחריץ ובן חריץ?

תאנא בברייתא: חריץ [תעלה בעומק שישה טפחים, שדיברה בו המשנה, הוא עושה] מבחוץ, כלפי חוץ. ובסמוך לו, הוא עושה גם בן חריץ [תעלה בת שלשה טפחים] מבפנים, כלפי הגדר, דהיינו בין החריץ ובין הגדר. וזה וזה, החריץ ובן חריץ, שניהם נמצאים אחורי גדר, בצדו החיצון של השדה, וזאת, כדי שלא תהא חיה⁽⁹⁸⁾ קופצת

קז-א

הרמב"ם לרשב"ם. עיי"ש.

96. רשב"ם. ולפי דבריו, נחלקו רבי חייא ורבי יוחנן בבאור המילה "משמנין", לרבי חייא, פירושה מלשון "שומא". ורבי יוחנן פרשה, מלשון "שומן", דהיינו, להפריד את החלק השמן מהחלק הכחוש.

אך בעל המאור כתב, דלכולי עלמא "משמנין" מלשון שומן.

ונחלקו בבאור המילה "ביניהם", שיש לה שני פנים בלשון הקודש: הפן האחד, משתף ומערב, כמו, "תהי נא אלה בינותינו".

והפן השני, מפריד ומחלק. כמו, "והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה".

ולכן: רבי יוחנן סבר, לשון "משמנין ביניהם", משמעו שמחלקים את השומן לחוד,

והמוכר נוטל שומן והלוקח נוטל כחוש.

אך רבי חייא הבין שלשון "משמנין ביניהם", משמעו לערב ולחבר, ושניהם יטלו מן השומן.

97. רשב"ם. ולפי דבריו, גם כשאמר לו "חציה שבדרום", אינו נוטל מהחלק שבדרום, אלא באיזה רוח שירצה המוכר לפי דמי החלק הדרומי.

אך דעת הראב"ד, שאם אמר לו "חציה שבדרום", נוטל את החצי הדרומי, אלא שאם הוא כחוש, מוסיף עליו עד שישתוו בדמיו לדמי החצי הצפוני. וכן פסק הרמב"ם (פרק כא ממכירה הלכה כב).

98. כגון נמיה וכיוצא בה. רמב"ם.